

خسرو شاکری (زند)، پژوهشگر تاریخ چپ در ایران، درگذشت

✘ ناصر اعتمادی

خسرو شاکری مؤرخ، پژوهشگر و استاد بازنشسته ایرانی سه شنبه ۳۰ ژوئن در اثر سکته مغزی در بیمارستانی در پاریس درگذشت.

وی در سال ۱۳۱۷ در تهران به دنیا آمد و در سنین نوجوانی به طرفداری از نهضت ملی به رهبری دکتر مصدق روی آورد. از دل‌بستگی عمیق خسرو شاکری به این نهضت و رهبری آن هرگز ذره‌ای کاسته نشد. با این حال، خسرو شاکری بیش از پنجاه سال فعالیت پژوهشی‌اش را به عنوان مؤرخ به گردآوری، تنظیم و نشر اسناد و بررسی تاریخ جنبش چپ و کارگری در ایران اختصاص داد و در این زمینه آثار اصیل و فراوانی به زبان‌های فارسی، فرانسوی، انگلیسی و آلمانی از خود به جای گذاشت.

خسرو شاکری رساله دکتری خود را که به "تشکیل، تکوین و سرنوشت حزب کمونیست ایران" اختصاص داشت در فرانسه تحت نظارت مارک فرّو (مؤرخ معروف فرانسوی) نوشت و سپس به عنوان استاد تاریخ در "مدرسه مطالعات عالی علوم اجتماعی" پاریس به همکاری با او ادامه داد. در میان فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی خسرو شاکری می‌توان به انتشار مجدد کتاب "جمعه‌ها در فرانسه در نیمه دوم دهه ۱۹۸۰" اشاره کرد که به کوشش او و همکاری شماری از دوستان و همکاران‌اش در تبعید شکل گرفت.

خسرو شاکری از جمله فعالان و دبیران "کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی" در سال‌های ۱۳۴۰-۱۳۵۰ بود. در این تجربه او مکاتباتی با مصطفی خمینی داشت و در آنها پشتیبانی کنفدراسیون دانشجویان ایرانی را از آیت‌الله خمینی به اطلاع وی رساند. خسرو شاکری در بحبوحه انقلاب ۱۳۵۷ و پیش از بازگشت آیت‌الله خمینی به ایران و قدرت‌گیری روحانیان در این کشور از جمله نادر فعّالان سیاسی چپ بود که با انتشار بیانیه‌ای نسبت به شکل‌گیری یک حکومت مذهبی در ایران شدیداً هشدار داد و مخالفت صریح خود را با آن اعلام نمود. او همچنین بارها با روشنفکران و رهبران جنبش‌های چپ و آزادیبخش در الجزایر، مصر، کوبا و نیز دبیران کل سازمان ملل،

اوتانت و کورت والدهایم، به منظور پشتیبانی از فعالان و زندانیان سیاسی در ایران ملاقات کرد.

چپ در ایران، تقی ارانی در آئین تاریخ، پیشینه های اقتصادی-اجتماعی جنبش مشروطیت و انکشاف سوسیال دموکراسی، و میلاد زخم، جنبش جنگل و جمهوری شوروی سوسیالیستی ایران از جمله آثار خسرو شاکری است که بعضا به فارسی برگردانده و منتشر شده اند.

منبع: تارنمای رادیو بین المللی فرانسه